

In your face...

Første gang, jeg oplevede Stanton Peele, var til en konference i Los Angeles i 1994. Til debat var spørgsmålet, om behandling for afhængighed virker? For de fleste danskere er det et selvindlysende rigtigt synspunkt, at behandling er nødvendig og uomgængelig. I USA ses narkotikaafhængighed af mange primært som et *kriminelt* problem frem for et socialt, psykologisk og/eller et sundhedsmæssigt problem. Derfor sender USA flere mennesker bag tremmer end noget andet land i verdenshistorien.

Til at forsvare behandling havde arrangørerne allieret sig med ingen ringere end prof. dr. med. Robert Newman, der som leder af det største metadonprogram i verden havde årtiers erfaring, alverdens statistikker og 2-300.000 cases at støtte sig til. I netop denne forsamling, hvor alle tilstedeværende havde indset, at kriminaliseringen er uhensigtsmæssig, trådte Stanton Peele til som en villig djævelens advokat. Ganske uforfærdet af den pondus, hans klinisk erfarne debatmodstander besad, og helt og aldeles politisk ukorrekt påtog han sig opgaven at påpege svage punkter i den behandlingsoptimistiske forestillingsverden.

Hvordan bar han sig så ad? Indledningsvis bad han forsamlingen om at udpege det mest vanedannende stof blandt rusmidlerne. Svaret var klart og utvetydigt fra salens informerede publikum: Nikotin lå på førstepladsen, og heroin på andenpladsen. Så spurgte Peele: *'Hvor mange er holdt op med at ryge?'* I det store auditorium var der blandt tilhørerne flere hundrede, der havde kvittet tobakken. Så spurgte han eksrygerne: *'Hvor mange af jer er gået i behandling, har modtaget rådgivning eller benyttet jer af nikotintyggegummi og deslige?'* Kun omkring fem rejste sig op. Det overvældende flertal havde vristet sig fri af deres afhængighed på anden vis. Touché!

Kunne denne pointe underbygges yderligere? Ja, Peele fremdrog en række befolkningsundersøgelser, som viser, at afhængighedsproblemer af eksempelvis alkohol eller heroin er noget, mange mennesker kender til i perioder af deres liv, men at de for det meste

– på en eller anden måde, som det er vores opgave at forstå – klarer problemet selv uden at involvere professionelle. Tilmed går det *dem*, der klarer det selv, bedre end dem, som går i behandling! Overraskende nok viser det sig også, at afhængighed ikke nødvendigvis er ensbetydende med, at moderat eller lejlighedsvis brug ikke kan lade sig gøre på et senere tidspunkt for *nogle* tidligere afhængige – hvilket er en stor udfordring for biologisk orienterede forklaringsmodeller, der generelt betragter afhængighed som en sygdom af kronisk karakter med garanteret tilbagefald for alle, som igen rører den last, de tidligere har kvittet.

Handsken var kastet. For undertegnede indledtes en langvarig optagethed af Stanton Peeles tænkning.

Uanset om man er enig med Peele eller ej, er der næppe nogen tænker på feltet, som bedre end han formår at gøre op med overforenklinger og udfordre dogmer om afhængighed. Det er langt fra altid behageligt eller mageligt at være i hans intellektuelle selskab. Faktisk kan det gøre ondt at få påpeget hullerne i egen viden, at blive foreholdt uklarheder og manglende sammenhæng i egne forestillinger, at få sammenholdt og sammentænkt forhold, som man vanligvis holder adskilt, og at blive realitetstestet af en, der aldrig holder sig tilbage fra at udpege svaghederne ved alle yndlingsforklaringerne direkte *'in your face'*.

Ikke desto mindre skal vi værdsætte villigheden til ikke at behage, til ikke kun at søge konsensus og til ikke kun at være den gode budbringer. Ud over at bringe Peele på dansk for første gang, indeholder dette nummer af STOF andre udfordrende artikler: om dilemmaer forbundet med heroinunderstøttet behandling, om et mangefacetteret opgør med politikker på substitutionsområdet, om muligheden for at samtænke diagnostik og eksistentiel terapi og tilmed føre behandlingssamtaler med påvirkede, om narkotikatestningens mange faldgruber og endeligt en påpegnings af, at få rigtige ord kan have en større effekt, end man måske umiddelbart skulle tro. Udfordringerne står i kø – ligesom i virkeligheden.

M.J.